

De Damascus Affaire

Scharnierpunt in de Tijd

Damascus ten tijde van de Damascus Affaire

De Damascus Affaire was een absurde aanklacht waarin de Joden beschuldigd werden van het aftappen van het bloed van christenen, dat moest dienen voor het Joodse paasbrood. Dit soort aanklacht was niet nieuw, maar leidde dit keer, in 1840, tot een gigantisch schandaal waarbij het hele Christelijke westen zich aaneensloot in het uit-schreeuwen daarvan. Deze uitbarsting van haat stimuleerde het Joodse bewustzijn dat een reële terugkeer naar het aloude Jeruzalem op de agenda stond en dat er bij de inter-nationale forums behoefte bestond aan een Joodse vertegenwoordiging.

Het belang van de Damascus Affaire op lange termijn werd reeds ten tijde van de affaire zelf door veel Joden erkend. Er was de profetische figuur van Judah Hai Alkalai (1798-1878), die erop bleef hameren dat eindelijk, in 1840, na zeventienhonderd jaar omzwervingen de tijd voor de alyah (terugkeer) rijp was en dat zijn volk een grote portie ellende zou krijgen indien ze deze kans lieten liggen.

1 – Opdat een algemene terugkeer ontstaat

Alkalai werd door de rabbijn van Korfoe, Judah Bibas, tot het concept van de Joodse natie geïntroduceerd. Bibas was een van de bedenkers van het begrip “Hibbat Zion” (genegenheid voor Sion) dat als voorwaarde geldt voor de vestiging in het land Israël. Hij ontmoette Alkalai in 1839 in de Servische stad Semlin van wie hij het nieuwe begrip van ‘teshuvah’ (berouw) leerde kennen als staande op gelijke voet met ‘shivah’ (terugkeer), en daarom: “een terugkeer naar het land Israël”. Het gaat volgens Alkalai niet slechts om innerlijk berouw, immers innerlijk berouw zonder uiterlijk berouw – de toewijding tot de wegen van goedheid als gevolg van innerlijk berouw – is onvolledig. Hij breidde de gebruikelijke betekenis van teshuvah peratit (persoonlijke terugkeer/bekering) uit, wat betekent “dat ieder mens van zijn kwade wegen terugkeert volgens de definities van berouw zoals de vroege wijzen ons dat hebben geleerd”, opdat ‘teshuvah kelalit’ (een algemene terugkeer) ontstaat: “Dat geheel Israël naar het land van onze vaders terugkeert.”

Alkalais boek uit 1840 was een antwoord op de minachtende kritiek die hij te verduren kreeg. Getiteld “Shalom Yerushalayim” bevatte het de eerste reactie op de Damascus Affaire en hints van een terugkeer naar Sion. Drie jaar later publiceert hij “Minhat Yehudah” (het geschenk aan Juda). Hierin verklaart hij het jaar van de Damascus Affaire als een noodlotting en symbolisch jaar voor de Joodse natie op weg naar verlossing. Het lijden van Damascener Joden, zo vond hij, liet Hashem (God) toe om het Joodse volk bewust te maken van hun onhoudbare toestand in de verbanning in relatie “tot het verbeelde ververwijderde Jeruzalem”. “De zelfgenoegzame bewoners in den vreemde”, onderwees hij, “dienen de les van de Damascus Affaire ter harte te nemen”.

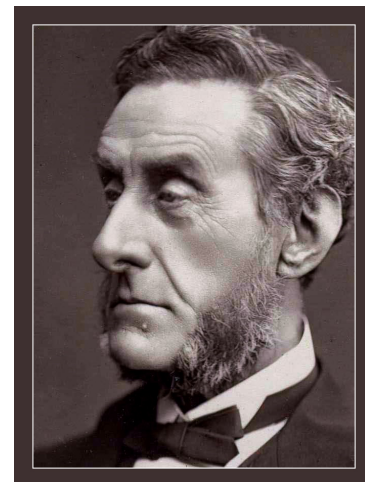
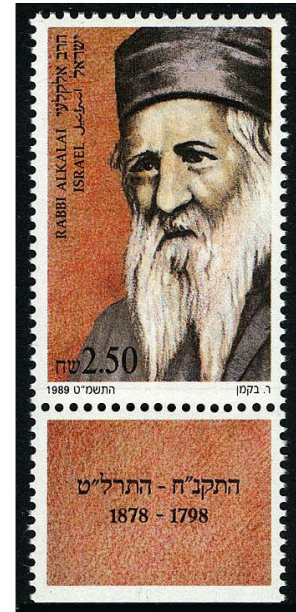
Alkalai kreeg felle tegenstand vanuit orthodoxe kringen die zijn nieuwe benadering van verlossing afwezen. Hij bleef echter vlugschrift na vlugschrift verspreiden waarin hij benadrukte dat de oprichting van Eretz Israel (het land Israël) de beste oplossing was voor het Joodse probleem in Europa. Hij citeerde de vroege en latere wijzen waarbij hij numerieke concepten gebruikte (gematria) ter ondersteuning van het idee dat 1840 in Gods ogen een monumentaal jaar is, in de Joodse jaartelling 5600. Jonathan Frankel schrijft (pp. 294-95):

«« Volgens een algemene opvatting in de Joodse wereld zou de langverwachte Messias uiteindelijk in het jaar 5600 komen, (...) een veronderstelling die in algemene termen op het idee was gebaseerd, zoals de Talmoed aanduidt, dat de Messias nog voor het einde van het zesde millennium zou komen; volgens de Zohar meer specifiek bepaald op grond van een aantal mystieke berekeningen. »»

Hiermee waren de Christelijk millennialisten goed bekend, vooral de Engelse, hetgeen hun inspanning verklaart om de Joden tot de Christelijke religie te bekeren opdat de Heer bij zijn ‘parousia’ (wederkomst) een toebereid volk zou vinden. Op 17 augustus 1840 startte Lord Ashley een discussie “om het Joodse volk in het land van hun vaders te planten, wat een serieuze politieke overweging was”. Ashley werd door een religieuze ijver van het zuiverste soort bezielde; om precies te zijn de vurige ijver van een Anglicaans Christen die de Bijbelse waarheden als eeuwige waarheden zag. Hij meende dat de tijd rijp was voor de restauratie van Gods oude volk, zoals hij ze placht te noemen. Hij stond geenszins alleen.

2 – Het stroompje zwelt aan

Jonathan Frankel concludeert (pp. 312-13): “Het zou verkeerd zijn te denken dat de kwestie van een Joodse vestiging in Palestina in 1840 door niemand anders werd geopperd dan Alkalai.” Een der eersten die zo dacht was Zvi Kalischer, die dergelijke ideeën reeds bij verschillende gelegenheden in de dertiger jaren naar voren had gebracht, maar niet binnen de context van 1840. Frankel vervolgt: “Als tegenhanger bestond een gevestigde opinie die niet vanuit het traditionele kader was ontsprongen maar vanuit de gemoderniseerde groepen binnen de Joodse wereld. Dezen vonden dat een posi-

Lord Ashley
Later Lord Shaftesbury.

tieve reactie diende te worden gegeven op de restorationistische uitdaging (van Christelijke millennialisten)."

Toendertijd had Alkalai weinig succes maar het stroompje zwelde aan. Dat bleek *bijvoorbeeld* uit de 'halutzim' of pioniers, een erenaam die aangeeft hoe Joodse migranten boer werden. Een van de prominentste was Aharon Gordon (1856-1922), een groot denker die ongetwijfeld door de ideeën van Alkalai zal zijn geïnspireerd. Zijn visie op het Joodse leven is gedefinieerd als de "*religie van de arbeid*". Hij geloofde dat de redding van het Joodse volk uitsluitend kon worden bereikt dankzij de inspanning van elk individu afzonderlijk. Ondanks tegenwerking van zijn ouders en schoonouders besloot hij in 1904 alleen naar Eretz Israel te gaan. Pas vijf jaar later liet hij ook zijn vrouw en dochter komen. Ondanks dat hij nooit lichamelijke arbeid had verricht, stond hij erop om met eigen handen de grond te bewerken. Hij leed de beproevingen die eigen zijn aan de pioniers: malaria, werkloosheid, honger en onveiligheid, maar hij was er de man niet naar om zich daardoor te laten fnuiken.

3 – Verslag van de Damascus Affaire

Het begon als volgt: Op 5 februari 1840 verdween Pater Thomas samen met zijn moslimknecht. De monnik was een Italiaan die reeds lang in Damascus woonde. Hij was betrokken bij enkele duistere zaakjes. Ze werden waarschijnlijk door handelslieden vermoord nadat ruzie was ontstaan. Niettemin bracht het klooster onmiddellijk het bericht naar buiten toe dat de twee door de Joden waren vermoord om hun bloed voor het paasritueel aan te wenden. Aangezien de Syrische katholieken onder Franse bescherming stonden, moest het onderzoek door de Franse consul worden geleid. Maar deze man, Ratti-Menton, schaarde zich zonder voorbehoud achter de aanklagers daartoe aangezet door Jean-Baptiste Beaudin, iemand die in tegenstelling tot de consul uitstekend bekend was met de plaatselijke omstandigheden en vloeiend Arabisch sprak. Zoals Franklin opmerkt:

«« Om iemand tegen zich te hebben die zo formidabel getalenteerd was en zo'n sterke positie had was een ware nachtmerrie voor de Damascener Joden. (...) Hij was alomtegenwoordig – nam deel aan de onderzoeken; was actief bij de kruisverhoren, zowel in het openbaar als in afzondering; en was dikwijls aanwezig tijdens de martelscènes – wat nooit het geval was met Ratti-Menton, die trouwens goed op de hoogte was van de gebruikte methodes. Zoals besproken moet Beaudin een hand hebben gehad in het uitkiezen van de beschuldigten. (Franklin merkt verder op:) Natuurlijk, indien Jean-Baptiste Beaudin en de Consul Ratti-Manton de zaak in gang hebben gezet en begeleidde, was het uitsluitend de gouverneur-generaal die het telkens voortzette. Zonder het continue gebruik van marteling zou er geen vooruitgang zijn geboekt. Dat deze onderzoeksmethode werd gebruikt behoeft nauwelijks betoog. Geseling, slagen, de kurbash (het slaan met een zware zweep) en de bastinado (op iemands naakte zolen meppen) waren een vast onderdeel van het administratieve systeem. Het was niet vreemd om te vernemen dat iemand dood was geslagen in een poging bijvoorbeeld om belasting te heffen of gedeserteerde recruten op te sporen. »» (pp. 59, 56, 60)

Het onderzoek werd op de meest barbaarse wijze uitgevoerd. Een kapper werd zonder aanleiding gearresteerd en gemarteld totdat er een 'bekentenis' uitrolde waarin werd gezegd dat de monnik in de woning van Harari door zeven Joden zou zijn vermoord. Degenen die hij noemde werden gearresteerd; twee van hen stierven onder het geweld der martelingen, en eentje om zijn leven te redden bekeerde zich tot de Islam. De overigen werden ertoe gebracht 'schuld te bekennen'. Later stierven nog twee anderen. Een van de gearresteerden was een Oostenrijker die onder protectie van zijn land stond. Dit leidde tot inmenging van Oostenrijk, Engeland en de Verenigde Staten.

Toen botten werden gevonden in een riool in de Joodse wijk verklaarden de aanklagers dat die van Thomas waren; en ze werden dienovereenkomstig begraven. Een inscriptie op de grafzerk (nog steeds!) geeft aan dat de apostolisch missionaris Pater Thomas, door Joden vermoord, daar begraven ligt. Een bekende arts in Damascus, Dr. Lograso, weigerde te ondertekenen dat het mensenbotten waren en stelde voor dat ze voor onderzoek naar een Europese universiteit werden gestuurd. Dit stuitte op verzet van de Franse consul. De autoriteiten verkondigden toen dat op grond van de bekentenissen en de ontdekte overblijfselen van de slachtoffers de schuld van de Joden aan deze moorden onomstotelijk vaststond. Jonathan Frankel schrijft:

«« De neiging van historici om de aandacht (...) op Ratti-Menton te vestigen, heeft tot een relatieve verwaarlozing geleid van een fundamentele factor in de ontwikkeling van de zaak. Het blijkt dat tijdens initiële en beslissende fase, in de maand februari, alhoewel dat later anders was, de hele Christelijke gemeenschap in Damascus de rituele moordaanklacht steunde. (...) Dit was niet slechts een kwestie van de eigen bevolking. (...) Noch was het simpelweg dat een aantal Katholieke priesters (...), elk op hun eigen wijze, hierbij betrokken was. Nog belangrijker zelfs was het feit dat de kleine groep Europese zakenmensen en diplomaten in de stad, Protestanten zowel als Katholieken, Engelsen en Italianen alsook Fransen, zonder voorbehoud de acties van de Graaf de Ratti-Menton en de gouverneur-generaal steunden. »» (pp. 52-53)

4 – Het wereldjodendom reageert

De verschrikkelijke verhalen veroorzaakten schokgolven in de Joodse wereld. Heftige protesten ontstonden. De West-Europese Joden zagen tekenen van een herleving van de donkere middeleeuwen. De gebeurtenissen alarmeerden ook zulke Joden die totaal gebroken hadden met het Jodendom. Verlichte niet-Joden protesteerden tegen de beschuldigingen via de pers en hielden massademonstraties. Een Joodse delegatie onder leiding van Montefiore reisde naar Egypte en werd ontvangen door Muhammad Ali van Egypte, de heerser ook van Syrië. Ze verzochten om het onderzoek naar Alexandrië te verplaatsen. Dit werd niet toegestaan. In feite wilden Muhammed Ali en de Fransen een enquête naar de onderzoeksmethoden blokkeren. Tezelfdertijd ontving de Oostenrijkse consul-generaal in Egypte een alarmerend rapport van zijn collega in Damascus en ook hij pleitte bij Muhammad Ali om een halt toe te roepen aan de martelingen. Muhammad Ali besloot toen om daar gehoor aan te geven, bijna drie maanden na de verdwijning van de twee mannen. De beschuldiging zelf bleef echter gehandhaafd en het onderzoek in Damascus ging gewoon door. Nog eens vier maanden later, werden de overlevende gevangenen in vrijheid gesteld met de vermelding dat hun vrijlating gerechtigd was en niet uit hoofde van een gunst van de heerser. Het vrijlatingsbevel kwam op 28 augustus 1840.

De beschuldiging van rituele moord werd aanvankelijk door bijna de hele continentale pers als een voldongen feit aanvaard. Kenmerkend was een rapport dat in april in ontelbare nieuwsbladen stond:

«« Vandaag is de waarheid gekend: van de negen beschuldigde Joden (...) zijn zeven eensluidend in hun totale bekentenis (...) het lichaam werd ondersteboven

Het grafmonument van Pater Thomas in Damascus, met mogelijkkerwijs dierenbeenderen.

gehangen; een der Joden hield een schaal vast om het bloed op te vangen terwijl twee anderen druk uitoefenden om de bloedstroom te versnellen. Toen het bloed eenmaal was gestold wierpen ze zich allen in opperste waanzin op het lichaam om het in stukken te snijden. »»»

In Engeland werden dat soort berichten met omzichtigheid aanvaard, maar toch bleef Englands grootste nieuwsblad The Times de stelling herhalen dat, gegeven de kwalijke status van hun religie, de taak om de rituele moordaanklacht te ontzenuwen ronduit bij de Joden lag. The Times, evenals de Duitse Leipziger Allgemeine Zeitung, bleven daarop hameren, vaak met de bekende argumenten vanuit de middeleeuwen en gebaseerd op veronderstelde passages in de Talmud waarin het ‘offer van heidenen’ werd voorgeschreven. Een editoriaal artikel in The Times stelde dat deze affaire *“een van de belangrijkste zaken is die ooit aan de geciviliseerde wereld is gepresenteerd. (...) Als we vooralsnog aanvaarden (dat de beschuldiging waar is), (...) dan moet de Joodse godsdienst onmiddellijk van het aanschijn der aarde verdwijnen. (...) We zullen deze kwestie, net als heel Europa en de beschaafde wereld, met intense belangstelling blijven volgen.”*

Isaac Jost was een grote historicus. Hij schreef kort na het uitbreken van de Damascus Affaire (p. 404): *“De crisis van 1840 dient niet in afzondering te worden bekeken, maar als een belangrijke schakel in het proces van de entree van de tot nu toe geïsoleerde Joden in de wereldgeschiedenis alsook het leven der naties.”* Om aan te geven dat een nieuw tijdperk was aangevangen voor het Joodse volk als geheel, verwijst Frankel naar het baanbrekende artikel uit 1958 van Baruch Mevorah waarin staat dat *“het totaal aantal Joodse tijdschriften die in allerlei landen over de wereld werden gepubliceerd in de periode van 1841 tot ’46 is verdubbeld in vergelijking met de periode van 1835 tot ’40.”* Mevorah was ongetwijfeld correct, zegt Frankel, om hierin een uitwerking van de schok van de Damascus Affaire te zien; Mevorah constateerde ondermeer dat het ledenbestand van de Archives Israélites in de tweede helft van 1840 meer dan verdubbelde.

5 – De jodenhaters slaan terug

In 1846 werd een tweedelig boek in Parijs uitgegeven dat aan Achille Laurent werd toegeschreven¹⁾: *“Relation historique des affaires de Syrie depuis 1840 jusqu’en 1842”* (historisch verslag van de zaken in Syrië vanaf 1840 tot aan 1842), hetgeen de volledige ondervragingsprotocollen bevatte die door de plaatselijke en Franse autoriteiten werden geproduceerd bij hun enquête naar de verdwijning van de pater en zijn knecht. Bovendien bevatte het een grote collectie bijeengeraapte documenten die de theorie moest staven dat rituele moord door het Jodendom wordt voorgeschreven, en dát zou de verklaring geven waarom de Joden de twee mannen hadden vermoord. Het geheel kwam duidelijk uit de coterie voort die het Franse consulaat in 1840 had bemand en kan daarom worden gezien als iets dat op een officiële publicatie lijkt. Omdat het een serie bekentenissen bevatte die zeer gedetailleerd omschreven hoe en waarom de Damascener Joden de moorden hadden begaan – terwijl iedere verwijzing naar marteling was weggelaten – werkte het boek van Achille Laurent als een sluipend gif dat steeds verder om zich heen greep.

In de volgende decennia verschenen van de ondervragingsprotocollen een aantal publicaties in het Duits, Italiaans, Arabisch, en Russisch, maar de verschrikkelijke martelingen en de misleiding door de autoriteiten kwamen nooit ter sprake. Het idee dat het

¹⁾ Volgens Jonathan Frankel (p. 416) was Achille Laurent hoogstwaarschijnlijk het gezamenlijke pseudoniem van de Franse Consul Ratti-Menton, zijn naaste raadgever Sibli Ayub, en tevens Jean-Baptiste Beaudin.

geval van rituele moord in Damascus definitief bewezen was en dat de gevangenen uitsluitend om politieke redenen in vrijheid waren gesteld of door omkoping, werd het leitmotiv dat ad nauseum in een uitgebreide reeks antisemitische tijdschriften en boeken werd herhaald, waaronder de gerespecteerde Jezuïetische *La Civiltà Cattolica*, de Nazistische *Der Stürmer*, maar ook Gougenot des Mousseaux's "Le juif, le judaïsme et la judaïsation des peuples chrétiens" (1869), "Der Talmudjude" (1872) van August Rohling, en niet te vergeten Henri Desportes' "Le mystère du sang chez les juifs de tous les temps" (1889) (het bloedgeheim bij de Joden aller tijden). In 1986 publiceerde de Syrische minister van defensie, Mustafa Talass, een bestseller "The Matzah of Zion", met wederom een uitgave van de protocollen. Dit ontlokte een storm van protest van Joodse leiders en een veroordeling door de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken George Schultz, maar dat mocht niet baten; het boek wordt nog altijd uitgegeven. Het idee dat in Damascus de rituele moord is bewezen wordt van tijd tot tijd in de Arabische media naar voren gebracht alsook door Arabische diplomaten. Verscheidene Syrische toneelstukken en romans zijn daarover verschenen, recent nog in 2013 "Yasmin Atik". Daarin speelde de vermaarde acteur Jihad Abdo de rol van Pater Thomas.

6 – Conclusie

De marmeren graftombe, die zogenaamd de stoffelijke resten van Pater Thomas bevat, staat in de Franciscaner Kerk in Damascus en heeft nog altijd (in 2019) de inscriptie "Assassinato dacl Ebrei il giorno 5 di Febrajo dell'anno 1840"—door de Hebreërs (Joden) vermoord op de dag van 5 februari 1840. En dat is ronduit schandalig; de inscriptie hadden ze samen met het graf allang moeten verwijderen.

De Damascus Affaire en vergezellende jodenhaat blijken nog steeds actueel. Indien het verleden als maatstaf dient zal dat er niet minder op worden. De Bijbel gebruikt daarvoor het beeld van een vrouw in barensnood, die in aanloop tot de grote gebeurtenis in steeds groter pijn verkeert.

Hubert Luns

[gepubliceerd in "Prophetisch Perspectief", herfst 2019 – Nr. 104]

Opmerking: Naast andere bronnen is vooral het goed onderbouwde boek van Jonathan Frankel uit 1997 gebruikt: "The Damascus Affair".

HET SCHEMA VAN DE TERUGKEER

1840	- Begin van de messiaanse eeuw , aangekondigd door Rabbijn Judah Alkalai. Tevens het begin van het publieke en politieke debat in Engeland ten gunste van de TERUGKEER. Uitbraak van de bloedbeschuldiging , een oude aanklacht, hier gekend als de Damascus Affaire.
$1840 + (2 \times 11) = 1862$	- Publieke aankondigingen door Kalischer en Hess voor de TERUGKEER.
$1840 + (3 \times 11) = 1873$	- Aanvang antisemitisme nieuwe stijl , aangespoord door 'der Gründerschwindel', die de belangrijkste motivator voor de TERUGKEER zou worden.
$1917 - (2 \times 10) = 1897$	- Het eerste Zionistische Congres: de eerste Joodse Nationale Vergadering sinds de natie haar onafhankelijkheid had verloren en het eerste teken van de wedergeboorte van het Joodse volk.
$1840 + (7 \times 11) = 1917$	- Einde van de Ottomaanse vertrapping en uitgifte van de Balfourverklaring die het recht op TERUGKEER vastlegde.
$1840 + (9 \times 11) = 1939$	- Schending van de belofte d.m.v. het Witboek. Het begin ook van de Tweede Wereldoorlog, wat inhield dat het antisemitisch monster werd ontketend.
$1917 + (3 \times 10) = 1947$	- Aankondiging einde van Britse Mandaat (Jeruzalem verdeeld).
$1917 + (5 \times 10) = 1967$	- Het einde van de vertrapping: geheel Jeruzalem geannexeerd.
$1917 + (7 \times 10) = 1987$	- Het startschot voor de Palestijnse opstand (Intifada).
$1917 + (8 \times 10) = 1997$	- Herdenking van drieduizend jaar Jeruzalem.
$1917 + (8 \times 11) = 2005$	- Begin van uitvoering van de zogenaamde routekaart (roadmap).
$1840 + (15 \times 11) = 2005$	- De 'routekaart naar vrede' bestond niet, maar was in wezen een uitverkoop van Eretz Israël door zijn eigen leiders , wat tot de tragische uitzetting leidde van de Joodse inwoners uit Gaza. Een nieuwe mijlpaal van antisemitisme!

Het bovenstaande schema helpt de gebeurtenissen rondom de "terugkeer van het Volk van God naar het land hunner Vaders" in groter verband te plaatsen. Nadat ik mijn artikel had geschreven over de terugkeer in historisch perspectief presenteerde dit schema zich als het ware vanzelf.

Het zij vermeld dat 33 zonnejaren - minus 4,5 dagen - gelijk staan aan 34 moslimjaren. Het laatste heeft immers een kortere jaarcyclus van twaalf lunaire maanden. In het schema staat 33 in het teken van jodenhaat. We kunnen zelfs het argument maken dat Jezus' terdoodveroordeeling op zijn 33^e levensjaar een vorm van jodenhaat was.
